

M. A. E.

A „MAGYARORSZÁGI ARTISTA EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

E hivatalos közlöny megjelenik a háború tartama alatt havonta egyszer. Minden feleletet óhajtó levélhez válaszbélyeg melléklendő. ■■■■■ TELEFON 28—75.

Felelős szerkesztő:
AALBACH JACQUES

Előfizetési díj tagoknak: egész évre 4.80 K, fél évre 2.40 K, negyedévre 1.20 K, havonként 40 fillér, nem tagoknak 50 :: :: százalékkal drágább. :: ::

Az egyesület hivatalos helyisége és a M. A. E. szerkesztősége: VII., Akácfa-utca 11. sz. I. em. Hivatalos órák: d. u. 3—4.

Waldmann Imre búcsúja.

Waldmann Imre mint legutóbbi számunkban közöltük, április hó 30-án fejezte be működését, mint a Fővárosi Orfeum igazgatója. Felemelő ünnepélyes jelenet volt, mikor a szünetben, a leeresztett függöny mögött, a színpadon összegyűlt a személyzet és a M. A. E. küldöttsége, hogy búcsúszavakat intézzen Waldmann igazgatóhoz. A színpadon való megjelenésekor hangos „Éljen” kiáltásokkal fogadták az egybegyűlték és Gyárfás Dezső szívélyes szavakkal kívánt továbbra is sok szerencsét a távozó igazgatónak. Gyárfás után a Főv. Orfeumnak hosszú éveken át volt házi komikusa, Baumann Károly fejezte ki igaz háláját és ragaszkodását és emlékeztetett arra, hogy milyen igazi jóltevője volt neki Waldmann igazgató mindig.

Most a M. A. E. ügyv. titkára, Aalbach Jacques lépett elő és a M. A. E. szeretetét és becsülését tolmácsolta, mellyel az egyesület volt elnöke iránt viseltetik. Megemlítette, hogy mennyit köszönhet a M. A. E. Waldmann Imrének, mily nagy érdemeket szerzett az egyesület vezetése körül, s anyagi támogatásával mennyire hozzájárult az egyesület erősödéséhez. Sok szerencsét kívánt neki és családjának a jövőben és átnyújtotta a M. A. E.-nek, gyönyörű nemzetiszínű szallaggal diszitett koszorúját a következő szavak kíséretében: „A szallag, mely koszorunkat disziti, jelképezze azt a szimbolikus kapcsolatot, mely Waldmann Imre nevét a M. A. E.-tel örökre egybefűzi.” Viharos éljenzés követte e szavakat, s mikor az óváció csillapult, végre Waldmann igazgató hálás szavakkal köszönte meg az ünnepeltetést és a jelenlevőknek szívélyes köszönetet mondott. Beszédét e szavakkal fejezte be: „Isten önökkel, de nem örökre, hanem viszontlátásra hivatásunkban!”

Miután a jelenlevő artistáktól elbúcsúzott, viharos éljenzések között ért véget az ünnepség.

Kivonat

a M. A. E. 1916. május 10-én tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyvéből.

Jelen voltak: Rott Sándor elnök, Aalbach Jacques ügyv. titkár, Szabó Sándor pénztáros, Roland Róbert ellenőr, Mach Lázár számvizsgáló, Tacianu Sándor, Palotai Frigyes és Sziklai Benő választmányi tagok.

Rott elnök konstatálván a határozatképességet, megnyitja az ülést és elrendeli a jegyzőkönyv felolvasását. Ennek megtörténte után Szabó és Roland hitelesítik, majd áttérnek a napirend következő pontjára, a

Titkári jelentésre.

Aalbach ügyvezető titkár jelenti, hogy az egyesület volt elnökének Waldmann Imre igazgatónak, búcsúelőadása alkalmával, az elnök rendelete folytán, az egyesület nevében koszorút nyújtott át. Felolvassa Waldmann igazgató köszönőlevelét. (Tudomásul vétetik.) Gerő Jenő (Szőke Szakáll) alelnöknek igazolványt adott ki, melyben az egyesület igazolja annak művészi és erkölcsi megbízhatóságát. (Tudomásul vétetik.) Az Augusztá-Gyorssegélyalap beküldötte megvételre az új időmérés történelmi emléklapjának egy példányát. Indítványozza egy 10 koronás emléklap megvételét. (Elfogadjatik.) A Magyar Kir. Távbeszélő hivatal évi 6 kor.-ért az egyesület címét „Artistaegyesület” alatt is közli a telefonkönyvben. Indítványozza ennek megtételét. (Elfogadjatik.) Aczél Viktor bejelentette az egyesületből való kilépését. (Tudomásul vétetik.) 709. sz. tag levelet írt, melyben kéri az egyesületet, járjon közbe a honvédelmi minisztériumnál, hogy a harctéren nem lévő artisták, akik itthon teljesítenek katonai szolgálatot, egyidőre szabadgoltassanak.

Rott elnök indítványozza, hogy az iroda útján világosítsák fel az illető tagot, miszerint az egyesület ezzel az üggyel nem foglalkozhatik. (Elnök indítványát elfogadják és a titkári jelentést tudomásul veszik.)

Ügyv. titkár bejelenti, hogy az 1545. sz., 109. számú és 705. sz. tagok tagdíjukra, illetve kölcsönükre halasztást kértek. (Megadjatik.)

Ügyv. titkár jelenti, hogy az iroda több hátralékos tagot törölt a tagok sorából. (A választmány helybenhagyja az iroda eljárását.)

Ügyv. titkár jelenti, hogy 107. sz. tag havi segélyt kér, mivel nincs szerződése.

Rott elnök megjegyzi, hogy egyrészt az illető tag nézhet más foglalkozás után is, másrészt az egyesület anyagi helyzete a háboru folytán annyira megrendült, hogy nem lehet havi segélyeket kiutalványozni.

Palotai Frigyes — ki ugyanezen nézetten van — és mások hozzászólása után a választmány a kérvényt elutasítja.

Aalbach ügyv. titkár sajnálattal jelenti, hogy az idén nem sikerült matinét rendezni.

Mach Lázár kérdi, mi ennek az oka?

Aalbach kijelenti, hogy ő maga az oka, mert már a múlt is bizonyítja, hogy ha ő maga nem járt el személyesen, nem jött létre matiné. Most pedig ő annyira el van foglalva — minthogy a vezetőség több tagja katona, — hogy nem volt ideje eljárni. (Tudomásul vétetik.)

Rott elnök kijelenti, hogy ő is vállalkozott ügyv. titkárral az Angol Parkban a népvarieté ügyében eljárni, de közbejött akadályok miatt még nem tehetett ennek eleget. Indítványozza, hogy a választmány igyekezzék a matinék körül mulasztottakat a nyár folyamán a cirkusokban és nyári helyiségekben pótolni. (Elfogadtatik.)

Ügyv. titkár bejelenti, hogy Tamási József artista a harctérről levelet intézett az egyesülethez, melyben indítványozza, hogy az egyesület eszközölje ki a hatóságoknál, miszerint a háboru után adjanak artistáknak Budapest területére mozgó koncessiókat. Ő, ügyv. titkár hasznosnak és szükségesnek tartja, hogy az egyesület a háboru után visszatérő artisták érdekében tegyen valamit, magáévá teszi az indványt és bejelenti, hogy a következő ülésen előterjesztéseket fog tenni ebben az ügyben. (Tudomásul veszik.) 1527. sz. tag ügyében

jelenti az ügyv. titkár, hogy az illető tag nála járt és bizonyította, hogy állandó lakása van és erkölcsi bizonyítványt mutatott fel 5 évre visszamenőleg. Praecedentst hoz fel, amikor az egyesület szintén elnézéssel volt egy felvett taggal szemben és indítványozza, mivel 1527. számú tag három éve tagja az egyesületnek, pontos fizető és ezen kívül más panasz ellene nem volt, tartásuk érvényben tagságát.

Palotai Frigyes kijelenti, hogy tagról rossz hírek keringenek. Bizonyítékot felhozni nem tud.

Rott elnök kéri a választmányt, hogy csak olyan vádakkal álljanak elő, melyeket be is tudnak bizonyítani.

Roland, Mach és Sziklai hozzászólása után,

Rott elnök indítványozza, hogy értesítsék az illető tagot tagságának érvénybentartásáról, de feltételül szabják, hogy a legkisebb panasz esetén azonnal törlik a tagok sorából. (Elfogadtatik.)

A magyar szövegírók, zeneszerzők és zeneműkiadók szövetségének igazgatójával, Manchen Frigyes úrral folytatott tárgyalásáról jelenti a titkár, hogy Manchen beküldötte neki a bécsi szövegírók és zeneszerzők egyesületének levelét, melyben a bécsi egyesület értesíti a magyar egyesületet, hogy a németországi egyesülettel most vannak tárgyalások folyamatban, melyekben a döntés csak 3—4 hét múlva várható, így tehát a M. A. E. tárgyalásai is 3—4 heti halasztást szenvednek. (Tudomásul vétetik.)

Rott elnök jelenti, hogy a Téli kert igazgatónöje, Wabits Lujza, 120 koronát küldött be a rendkívüli segélyalap javára. (Köszönettel tudomásul veszik.)

Rott elnök bejelenti, hogy szabadságra megy és kéri a választmányt, főleg az elnökség tagjait, hogy az

Régmúlt időkből.

Első szerződésem kezdete és vége.

Irta: Aalbach Jacques.

Vajjon vissza tudok-e még emlékezni első fellépésemre? Azt hiszem, igen. Ezt az eseményt különben sem tudnám soha elfelejteni.

Az 1884-iki év május havában történt, hogy megismerkedtem egy P. nevű német vidéki színésszel, aki, amint mondá, azért jött Budapestre, hogy egy vidéki szintársulat részére fiatal és tehetséges színészeket szerződtessen. Én féltékeny megjegyeztem, hogy kedvem volna a színészi pályára lépni, mire ő engem, anélkül, hogy képességeimről meggyőződést szerzett volna, nyomban leszerződtetett. Kartársam ezek után elutazott, megígérvén, hogy a szerződést és az utiköltséget rövidesen beküldi.

Néhány nappal később levelet kaptam a hodzsáki német színház igazgatójától, „C. Edler Ritter von Pf.“ úrtól; a levélhez mellékelve volt egy mérsékelt utazásra jogosító hajójegy azzal a megjegyzéssel, hogy az utiköltséget azonnal megkapom, mihelyt rendeltetésem helyére megérkezem, fizetésül pedig felajánlotta a bevételek egy részét, melyek szerinte jelentékeny összegre fognak rúgni.

Telve a legszebb reményekkel és szinte megrészegülve a nagy szerencsétől, hogy oly hamar elértem leghőbb vágyamat, útra keltem. Megérkezvén Hodzsákra, egy, a térképen fel sem található sváb községbe, azonnal

tudakozódtam, hogy hol van a német színház, mire egy becsületes paraszt a nagy vendéglőbe utasított.

Ennek az udvarán egy emelvény volt felállítva, az emelvényen pedig póznákra felfeszítve néhány rongydarab lógott, bizonyára a diszletek.

Hát ez lenne az én diadalom színhelye? Azt hittem, álmodom. Álmodozásomból ismerős hang riasztott fel. „Áh, tehát megérkezett kedves fiatal barátom!“ P. volt, aki engem leszerződtetett és aki látva arcomon a csalódást, megvigasztalt, mondván: „fiatal barátom, minden nagy művész alacsonyan kezd. Itt is mellényzsebében hordozza udvari színészi diplomáját“.

Hogy „udvari“ színész lettem, — habár nem is az általam óhajtott értelemben, — azzal rögtön tisztában voltam.

Bátortalanul kérdeztem, mikor lesz az első fellépésem, mire P. barátom azt felelte, hogy természetesen holnap. Együttal kezembe nyomott két szerepet, melyet másnap egy bohózatban kell majd eljátszanom. „Most pedig“ — mondá — „jőjön velem, majd bemutatom az igazgatónak“.

Elementünk az igazgató lakására, de nem találtuk otthon. Amint kiérünk az utcára, találkozunk egy emberrel, aki a szinlapokat hordta széjjel. Alacsony termetű, hatalmas térfogatu ember volt. Mellénye és inge ki volt gombolva, úgy, hogy csupasz melle kilátszott, lihegve, köhögve, izzadt homlokát törölgetve közeledett felénk. P. kartársam megszólította: „Engedje meg, hogy Önnek legfiatalabb tagunkat bemutassam“, —

egyesület érdekeit szívéből viseljük. Igéri, hogy visszajövetele után, teljes erővel fog az egyesület érdekében dolgozni. (Éljenzés.)

Aalbach ügyv. titkár a vezetőség nevében jó üdülést kíván az elnöknek, egyben kéri a vezetőséget őt a felvételek elintézésével megbizni, minthogy a választmány sok tagja katona, nyáron pedig sokan vidékre utaznak s így lehetetlen minden egyes alkalommal választmányi ülést összehívni.

A vezetőség ügyv. titkár a felvételek elintézésével és az összes üzleti teendők elintézésével megbizza.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

Aalbach Jacques, ügyv. titkár.

A kolozsvári kabaré igazgató úr.

Egyesületünk ügyvezető titkára, Aalbach Jacques, a napokban következő levelet kapta:

Kolozsvár, 1916. V./10.

Tek. Aalbach J. úrnak

Budapest.

Van szerencsém megkérni és egyben megbizni nagybecsű titkár urat, mint kolozsvári kávé és étterem tulajdonos, hogy a Szentegyház-utca 4. sz. Mende-féle étterembe kérem tamburás tagokat részemre szerződtesse és pedig 2 férfi és 4—5 nő legyen, — nem muszáj kimondott tamburás legyenek, lehetnek ének és táncosok is, a fő, hogy szépek és fiatalok legyenek. Ha

esetleg gondolja, hogy 2 férfi kevés, úgy legyen 3 férfi és jól tudjanak zenélni a férfiak. E hó 30-ára itten kell legyenek. *Direktor én vagyok.* A tagokat kérem úgy szerződtesse részemre, a három férfi 28 kor. napi gázsi legyen, a primás kap a gázsin kívül 10 százalék osztalékot a tányérból. A lányok 7—8 kor. gázsit kapnak, *de feltétlen konzumlányok legyenek.* Szerződést 15 napra és kérem sürgönyileg a szerződést. Szükség esetén kevés előleget küldök. Kérem szives válaszát és szerződést sürgönyileg.

Kiváló tisztelettel

Goldstein Hermann,

Gizella kávéház, Kolozsvár.

Hogy Goldstein kávé úrnak a levele válasz nélkül maradt, az természetes. Csak azért hozzuk nyilvánosságra, hogy végre az artistanőknek fogalmuk legyen arról, milyen erkölcsi fokra helyezik őket, csakis azért, mert olyan elemeket tűrnek meg maguk között, akiknek jogosultságuk erre nincs és akik nemcsak szégyent hoznak ránk, de az egész artistaságot a legmélyebbre süllyeszti le. Ha ez nem így volna, bizonyára nem fordult volna Goldstein úr a Magyarországi Artista Egyesülethez, ajánljon neki művésznőket, akiknél a fő, hogy jó konzumnők legyenek. Sajnos és szégyenletes dolog, hogy hölgytagjaink végre is nem igyekeznek ezektől a befurakodott elemektől megszabadulni.

Az igazi artistanőknek minden eszközzel oda kellene törekedni, hogy ne érintkezék az olyan hölgyek-

majd felém fordulva, így szólt; „Ime fiatal barátom, ez a mi igazgatónk!“

Meg voltam semmisülve! Hát így néz ki nemesi előnévvel felszerelt igazgatóm? Másodizben csalódtam és annyira meg voltam lepve, hogy képtelen voltam egy szót szólni.

Megkezdődött azonban a munka. A próbákon P. barátom, aki a társulat rendezője volt, elismerésre méltó buzgalommal foglalkozott velem. Egy régi, „A 28-ik szám“ című bécsi bohózatot tanultunk be, melynek első felvonásában egy grájzleros, a második felvonásban pedig egy cseh muzsikusz szerepét kellett játszanom.

Este 7 óra volt. Lázás izgatottság fogott el, mely torkomat szorongatta. P. kartársam festette ki arcomat és bátorított. Azzal vigasztalt, hogy minden jelenetben vele együtt játszom és ez tényleg némileg megnyugtató. A 4 trombitásból és egy dobosból álló zenekar „in“, helyesebben „disonált“ egy indulót. Az igazgató nagy nehezen bebújt a sűgőlyukba. A csengetyű megszólalt, a függöny szétlebbent és megkezdődött az első jelenet.

Mindinkább közeledett a negyedik jelenet, melyben fel kellett lépnem. Egyszerre elhangzik a végső. Félig öntudatlanul lépek a színpadra, szemem elsötétül, az első szavakat csak dadogva tudom kiejteni.

„Bátorság, bátorság“ sugta P. barátom. Hiszen bátorságom talán lett volna, de úgy látszik, emlékező tehetségemet hirtelen elvesztettem. P. egyideig rögtönzésekkel segített a bajon, az igazgató már nem is sugott,

de valósággal ordított. Végre elkezdek beszélni. A dolog nehezen megy. „Hangosabban, hangosabban“ kiáltja igazgató-sűgőm, — de képtelen vagyok hangosabban beszélni, mert azt hiszem, már amúgy is tulságosan hangosan beszéltem. A párbeszéd mégis megindult és egyideig egészen jól ment. Egyszerre csak P. barátom megakad, szemei kidüllednek és mereven bámulnak a sűgőlyukba, melyben az igazgató édesdeden elszunnyadt.

„Hát sugjon már, maga vén d... ó“ kiáltja P., de a szunnyadó nem zavartatja magát.

Kinos csend állott be. P. barátom egyszerre csak jobb lábával bájos ballet mozdulatot csinál, az igazgató orrát akarván eltalálni, de eltéveszti a célt, a kezét és a sűgőkönnyvet találja el, mire a könyv lapjai a szélrózsa minden irányába széjjelrepültek. Az igazgató ijedten riad fel, belevágja fejét a sűgőszekrénybe, mely felborul.

„Marha“ kiáltja az igazgató.

„Mormota“ ordítja P. dühösen.

Az első pillanatban az ijedségtől megdermedve álltam helyemen. Végre az igazgatónak akarok segítségére lenni, a sűgőszekrényt akarom helyére tenni, de az első lépésnél megbotlom, és éppen az igazgató ölbe pottyanok.

A közönség hangosan kacag, az igazgató dühösen kiabál, P. barátom dühöng a szégyen miatt és általános ordítózás közben legördült a függöny.

Ilyen volt az én első fellépésem.

(Vége következik.)

kel, akik ilyenfajta szerződéseket vállalnak. Ne tőrjék, hogy ezek a társaságukba befurakodjanak, és hihetetlen magaviseletükkel őket is a sárba tiporják.

Mint értesülünk, a berlini rendőrhatalóság legutóbb szigorú rendeletet bocsájtott ki a mulatókban szerződött hölgyekről és ugyanekkor a berlini szaksajtó felszólítja az artistanőket, hogy kerüljék azon helyiségeket, ahol olyan hölgyek vannak szerződötve, akiknek az artistanő cím csak takaró erkölcstelen üzelmeikhez.

Nem az első eset, hogy az artistanőkhöz fordulunk e célból és nem is az utolsó. Ezt addig fogjuk folytatni, míg végre is célt értünk, míg talán egyszer mégis észhez térnek. Azoknak a nagy változásoknak, melyeknek e téren be kell következni, óriási előnyeiket nemcsak ők fogják élvezni, hanem az egész artistaság is és az artistaság fejlődéséért és javáért dolgozni és fáradozni minden artistanőnek, akiben egy szemernyi becsületérzés van, kötelessége.

Ezt kérjük szem előtt tartani!

H i r e k.

Szép Ernő és a M. A. E. Az „Est” április 23-i számában M. A. E. cím alatt igen meleg hangú cikk jelent meg Szép Ernő tollából, melyben a „M. A. E.” hivatalos lapunkkal és a magyar artistákkal általában foglalkozik. Ezzel a cikkel, mely bizonyára minden olvasónk előtt ismert, nincs helyünk bővebben foglalkozni. Egyesületünk vezetősége nevében Rott Sándor elnök levelet intézett Szép Ernőhöz, melyben köszönetet mond a sok jóindulatért, mellyel az artisták irányában viseltetik és kéri, hogy a jövőben is foglalkozzék ilyen szeretettel velünk. Szép Ernő erre az alábbi levelet intézte elnökünkhöz:

Édes, kedves kis Rott.

Mirevaló volt nekem olyan ünnepélyes levelet írni, vagyis hozzám intézni. Kár a drága papírért és az írógépfestékért. Tudja, hogy mennyire szeretem magukat és legfőképpen magát és csak nekem esik jól, hogy ezt szabad volt nyomtatásban kifejeznie. Ha még valaha írni talállok, kikérem magamnak, hogy ilyen szigorú leveleket küldjenek nekem. A jó isten áldja meg Magát minden jóval. Bár már hallhatnám megint azt a drága hangját a szinpadon.

Öleli szeretettel és tisztelettel

Marosvásárhely, 1916. V./12.

Szép Ernő.

Ehhez a levélhez, mely csak úgy sugárzik a szeretettől, igazán nem kell bővebb kommentár.

Weisz Lajosné, ki több ízben gyarapította már rendkívüli segélyalapunkat adományával, ismét 6 Kor. 58 fill.-t küldött nekünk e célra. Fogadja érte hálás köszönetünket.

A Téli kert igazgatónöje, Goór Lajosné Wabics Lujza úrnő 120 koronát küldött be nekünk rendkívüli segélyalapunk javára. Nagylelkű adományáért fogadja ezuton is hálás köszönetünket.

Régmult időkől. Jelen számunkban tárcasorozat közlését kezdjük meg. Ezen tárcák kis epizódok, emlékek, különböző szinpadai események sorozata lesz kollégáink és kolleganőink életéből és reméljük, hogy minél számosabban fognak minket kis cikkeikkel felkeresni. Természetesen nem akarunk itt költött dolgokat közölni, csakis igaz, megtörtént eseményeket, legyenek bár komoly vagy humoros tartalmúak. Egyesületünk minden tagja szóhoz juthat e sorozat keretében és evégből felszólítunk mindenkit a közreműködésre. *(A szerkesztőség.)*

Orvosi hírek

Dr. Frank Géza, egyesületi orvosunk tagjaink számára ismét megkezdette rendelését. Lakik: VI. Andrássy-ut 32. Telefon 151-04.

Rendelnek továbbá:

Dr. Kircz Gyula, belgyógyász, VII. Erzsébet-körut 56. Telefon 69-56.

Dr. Schäffer Ármán, belgyógyász, VIII. Kun-utca 4. szám. Telefon József 8-89.

Dr. Widder Bertalan, nőorvos sebész, VII. Rákóczi-ut 10.

Dr. Kohn László, belgyógyász, V. ker., Sas-utca 5. Telefon 121-89.

Orvosi ügyrend.

Figyelmeztetjük t. tagjainkat, hogy az egyesületi orvos urak minden hónapban megkapják azon tagok névjegyzékét, kik szabályaink szerint orvos és gyógyszer használatára jogosultak.

Orvos és gyógyszer használatára jogosult az a tag, aki tagdíját pontosan és legalább egy félhónapra előre kifizette. Minden tag köteles ezt az orvosnak igazolványával bizonyítani.

Kénytelenek vagyunk szabályaink ilyen szigorú betartására, mert a tagdíjak csak gyéren folynak be és leginkább a nemfizetők terhelik meg gyógyszerzámlánkat. A háború folytán a gyógyszerek tetemesen drágultak, segélyalapjaink pedig annyira igénybe vannak véve, hogy a legnagyobb mértékben kell takarékoskodnunk. A tagdíjak pontos fizetése ma becsületbeli kötelessége minden tagnak.

A vezetőség nevében:

Aalbach Jacques,
ügyvezető titkár.

Törlések.

Az 1910. május 10.-i választmányi ülés határozata folytán tagjaink sorából töröltettek:

- 1608. Rádai Teréz,
- 751. özv. Kleinberger Lajosné,
- 846. Magyary Gyula,
- 1605. Bérczi Jenő,
- 1620. Blumenthal Gusztó,
- 812. Roux (Latouré) Miksa,
- 1632. Árnayai Károly.

Kiadja a „MAGYARORSZÁGI ARTISTA EGYESÜLET.”